

Πέτρος Κροπτόκιν, Είμαστε ικανοί να ζήσουμε ελεύθεροι;

☰ Κατηγορία: Αναρχική Θεωρία

✎ Γράφτηκε από τον/την ngnm

άνθρωποι δεν μπορούν να συνεργαστούν, ενώ ταυτόχρονα το να δίνεις εξουσία στα ίδια αναποτελεσματικά άτομα , να θεωρείται καλή ιδέα.

Μία από τις πιο συχνές αντιρρήσεις για τον κομμουνισμό είναι ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ικανοί να ζήσουν κάτω από ένα κομμουνιστικό καθεστώς. Δεν θα υποταχθούν σε ένα υποχρεωτικό κομμουνισμό ,αλλά δεν είναι ακόμα ώριμοι και για έναν ελευθεριακό κομμουνισμό.

Αιώνες ατομιστικής εκπαίδευσης έχουν καταστήσει τους ανθρώπους εξαιρετικά εγωιστικούς. Η σκλαβιά,η υποβολή στον ισχυρό και η δουλεία κάτω από το μαστίγιο της αναγκαιότητας τους κατέστησαν ακατάλληλους για μία κοινωνία όπου ο καθένας θα είναι ελεύθερος και δεν θα αναγνωρίσει κανένα καταναγκασμό εκτός από τις δεσμεύσεις προς τους άλλους, που έχουν παρθεί ελεύθερα και την αποδοκιμασίας τους εάν αυτός δεν εκπληρώσει τη δέσμευσή του. Ως εκ τούτου, μας λένε ότι μία ενδιάμεση μεταβατική κατάσταση στην κοινωνία είναι ένα απαραίτητο βήμα πριν τον κομμουνισμό.

Παλιές λέξεις σε ένα νέο σχήμα, λέξεις ειπωμένες και επαναλαμβανόμενες από την πρώτη προσπάθεια σε κάθε μεταρρύθμιση, πολιτική ή κοινωνική, σε κάθε ανθρώπινη

κοινωνία. Λέξεις που έχουμε ακούσει πριν ακόμα από την κατάργηση της δουλείας, λέξεις που έχουν ειπωθεί είκοσι και σαράντα αιώνες πριν, από κάποιους που τους αρέσει πολύ η ηρεμία τους για να τους αρέσουν και οι ταχείες αλλαγές, που η τόλμη της σκέψης τους φοβίζει και που δεν έχουν υποφέρει αρκετά οι ίδιοι από αδικίες της παρούσας κοινωνίας ώστε να νιώσουν τη βαθιά αναγκαιότητα νέων λύσεων.

Οι άνθρωποι δεν είναι αρκετά ικανοί για τον κομμουνισμό αλλά είναι αρκετά ικανοί για τον καπιταλισμό?

Ίσως, εαν όλοι οι άνθρωποι ήταν καλόκαρδοι ,ευγενικοί και δίκαιοι ,δεν εκμεταλλεύονταν ο ένας τον άλλον, παρόλο που θα είχαν τα μέσα να το κάνουν. Με τέτοιους ανθρώπους η ιδιωτική κυριότητα του κεφαλαίου δεν θα αποτελούσε κίνδυνο. Ο καπιταλιστής θα έσπευδε να μοιραστεί τα κέρδη του με τους εργάτες και οι καλύτερα αμειβόμενοι εργαζόμενοι, μ αυτούς υπέφεραν από περιστασιακά προβλήματα. Αν οι άνθρωποι ήταν προνοητικοί δεν θα παρήγαγαν βελούδο και είδη πολυτελείας , τη στιγμή που το φαγητό είναι περιζήτητο στις καλύβες. Δεν θα έχτιζαν παλάτια την ώρα που υπάρχουν παράγκες. Αν οι άνθρωποι είχαν ένα βαθιά ανεπτυγμένο αίσθημα δικαιοσύνης δεν θα εξουσίαζαν άλλους ανθρώπους. Οι πολιτικοί δεν θα εξαπατούσαν τους ψηφοφόρους τους,το

κοινοβούλιο δεν θα ήταν γεμάτο φλυαρία και απάτη, οι αστυνομικοί της Charles Warren's θα αρνούσαν να ξυλοκοπήσουν τους ομιλητές και τους ακροατές στην πλατεία Trafalgar. Και αν οι άνθρωποι είχαν γενναιότητα, αυτοσεβασμό και λιγότερο εγωισμό, ακόμα και ο χειρότερος καπιταλιστής δεν θα ήταν κίνδυνος. Οι εργάτες θα τον είχαν περιορίσει στο ρόλο απλού συναδέλφου-διαχειριστή.

Ακόμα και ένας βασιλιάς δεν θα ήταν επικίνδυνος, γιατί οι άνθρωποι θα τον θεωρούσαν απλώς σαν έναν τύπο ανίκανο να κάνει χρησιμότερη δουλειά και ως εκ τούτου του είχε ανατεθεί να υπογράψει κάποια ηλίθια χαρτιά και να τα στέλνει σε κάποια άλλα ψώνια που αποκαλούν τους εαυτούς τους βασιλιάδες.

Αλλά οι άνθρωποι δεν είναι αυτοί οι ελεύθερα σκεπτόμενοι, ανεξάρτητοι, προνοητικοί, συμπονετικοί και γεμάτοι αγάπη σύντροφοι, όπως θα θέλαμε να ήταν. Και ακριβώς γι αυτό το λόγο δεν πρέπει να συνεχίσουν να ζουν κάτω από το παρόν σύστημα που τους επιτρέπει να καταπιέζουν και να εκμεταλλεύονται ο ένας τον άλλον. Πάρτε για παράδειγμα εκείνους τους καταρρακωμένους ναύτες που παρέλασαν την προηγούμενη εβδομάδα στους δρόμους και υποτίθεται ότι

ένας από αυτούς είχε κληρονομήσει 1000 λίρες από έναν αμερικανό θείο του. Με αυτές τις χίλιες λίρες σίγουρα δεν θα άρχιζε έναν παραγωγικό συνεταιρισμό με ένα μάτσο εξαθλιωμένους ναύτες προσπαθώντας να βελτιώσει την κατάστασή τους. Θα γίνει ένα αφεντικό που δεν θα πληρώνει επαρκώς και θα καταπονεί τους υπαλλήλους του. Και έτσι μπορούμε να πούμε ότι στην κοινωνία υπάρχουν άνθρωποι τόσο κακοί, όπως αυτός ο κληρονόμος, που του είναι πολύ δύσκολο να περιτριγυρίζεται από τους εξαθλιωμένους ναύτες. Από τη στιγμή που ο ίδιος μπορεί, θα τους τους κάνει να ιδρώσουν, ενώ αν αυτοί οι ίδιοι ναύτες, είχαν μία εξασφαλισμένη ζωή από τις κομμουνιστικές δομές, κανένας απ αυτούς δεν θα ίδρωνε για να πλουτίσει ο πρώην συνάδελφός τους. Και ο νεαρός κληρονόμος δεν θα άφηνε τον εαυτό του να γίνει το κτήνος που σίγουρα θα γινόταν αν συνέχιζε να είναι ασυνείδητος εργοδότης.

Μας έχουν πει ότι είμαστε πολύ σκλάβοι, πολύ σνομπ για να υπάρχουμε σε ελεύθερες συνθήκες. Αλλά λέμε ότι επειδή ακριβώς είμαστε όντως πολύ δουλικοί, οφείλουμε να μην παραμείνουμε πλέον κάτω απ' τους υπάρχοντες θεσμούς, που ευνοούν την ανάπτυξη της δουλικότητας.

Βλέπουμε ότι οι Βρετανοί ,οι Γάλλοι και οι Αμερικάνοι παρουσιάζουν την πιο αηδιαστική δουλικότητα προς τους Gladstone, Boulanger και Gould . Και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι σε μία ανθρωπότητα που ήδη είναι εμποτισμένη με τέτοια δουλικά ένστικτα, είναι πολύ άσχημο οι μάζες να στερηθούν βίαια την ανώτατη εκπαίδευση και να υποχρεώνονται να ζήσουν στην παρούσα ανισότητα του πλούτου, της εκπαίδευσης και της γνώσης.

Η υψηλή κατάρτιση και η ισότητα των συνθηκών θα είναι τα μόνα μέσα για την καταστροφή των κληρονομικών δουλικών ενστίκτων. Και δεν θα μπορούμε να καταλάβουμε πως τα δουλικά ένστικτα μπορούν να γίνουν επιχείρημα για τη διατήρηση, ακόμα και για μια μέρα παραπάνω, των άνισων ευκαιριών, για την άρνηση των ίσων κανόνων για όλα τα μέλη της κοινότητας. Ο χώρος μας είναι περιορισμένος αλλά αν υποβάλουμε στη ίδια ανάλυση κάθε πτυχή από την κοινωνική μας ζωή και θα δείτε ότι το παρόν καπιταλιστικό, εξουσιαστικό σύστημα είναι απολύτως ακατάλληλο για μία κοινωνία τόσο αλόγιστων, άπληστων, εγωκεντρικών και δουλικών ατόμων, όπως είναι τώρα. Ως εκ τούτου όταν ακούμε κάποιους να λένε ότι οι

αναρχικοί φαντάζονται τους ανθρώπους πολύ καλύτερους απ αυτό που είναι, αναρωτιόμαστε πώς κάποιος ευφυής μπορεί να επαναλαμβάνει αυτή την ανοησία. Μήπως δεν λέμε συνεχώς ότι το μόνο μέσο που καθιστά το άτομο λιγότερο αρπακτικό και εγωιστή, λιγότερο φιλόδοξο και λιγότερο δουλικό ταυτόχρονα, είναι να εξαλείψει αυτές τις συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη του εγωισμού, της δουλосύνης και της φιλοδοξίας;

Η μόνη διαφορά μεταξύ ημών και εκείνων που έχουν την παραπάνω ένσταση είναι αυτή: Εμείς δεν μεγαλοποιούμε, όπως κάνουν αυτοί, τα κατώτερα ένστικτα των μαζών, και δεν κλείνουμε αυτάρεσκα τα μάτια μας στα ίδια κακά ένστικτα των ανώτερων κοινωνικών τάξεων. Διακυρρήσουμε ότι και οι κυβερνώντες και οι κυβερνόμενοι είναι αλλοιωμένοι από την εξουσία. Και οι εκμεταλλευτές και οι εκμεταλλεόμενοι έχουν αλλοιωθεί από την εκμετάλλευση, ενώ οι αντίπαλοί μας φαίνεται να παραδέχονται ότι υπάρχει μία ελίτ -οι κυβερνήτες , οι εργοδότες , οι ηγέτες- που με περισσή χαρά εμποδίζουν αυτούς τους κακούς ανθρώπους -τους κυβερνώμενους, τους εκμεταλλεόμενους, τους εξουσιαζόμενους- απ' το να γίνουν ακόμα χειρότεροι απ ότι είναι.

Υπάρχει μία πολύ σημαντική διαφορά. Εμείς παραδεχόμαστε τις ατέλειες τις ανθρώπινης φύσης , αλλά δεν κάνουμε καμία εξαίρεση για τους άρχοντες. Αυτοί το κάνουν , κάποιες φορές και ασυνείδητα. Και επειδή εμείς δεν κάνουμε καμία εξαίρεση, μας αποκαλούν ονειροπόλους και ουτοπιστές .

Μια παλιά διαμάχη μεταξύ των “ρεαλιστών” και των “ουτοπιστών”. Μια διαμάχη που επανέρχεται στη επιφάνεια με κάθε προτεινόμενη αλλαγή, και που πάντα λήγει με την απόλυτη ήττα αυτών που αυτοαποκαλούνται ρεαλιστές.

Πολλοί από εμάς θυμόμαστε τη μεγάλη διαμάχη που υπήρχε στην Αμερική πριν από την κατάργηση της δουλείας. Όταν υποστηρίχθηκε η πλήρης χειραφέτηση των νέγρων, οι “ρεαλιστές” συνήθιζαν να λένε πως εάν οι νέγροι δεν ήταν πια υποχρεωμένοι να δουλεύουν κάτω από τα μαστίγια των ιδιοκτητών τους, δεν θα δούλευαν καθόλου και σύντομα θα γίνονταν βάρος για την κοινότητα. Είχαν πει ότι τα χοντρά μαστίγια θα μπορούσαν να απαγορευτούν, και το πάχος των μαστιγίων θα μπορούσε σταδιακά να μειώνεται σε μισή ίντσα τη φορά και αργότερα σε λίγα δέκατα της ίντσας, αλλά όπως και να ‘χε κάποιο είδος μαστιγίου έπρεπε να διατηρηθεί. Και όταν οι Αμπολισιονιστές λέγαν – όπως ακριβώς λέμε σήμερα- ότι η χαρά της εργασιακής

Περίπου την ίδια περίοδο, μια παρόμοια διαμάχη μαίνονταν στην Ρωσία και η αιτία ήταν η ίδια. Εκεί υπήρχαν περίπου είκοσι εκατομμύρια δουλοπάροικοι. Για πολλές γενιές ήταν κάτω από τον ζυγό των ιδιοκτητών τους. Είχαν μαστιγωθεί, επειδή δεν όργωσαν καλά το έδαφος, επειδή δεν είχαν καθαρά τα νοικοκυριά τους, επειδή τα ρούχα τους ήταν ατελή, επειδή δεν πάντρεψαν γρήγορα τα παιδιά τους. Είχαν μαστιγωθεί για τα πάντα. Η δουλικότητα και η απρονοησία ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Τώρα ήρθαν οι “ουτοπιστές” και ζήτησαν τίποτα λιγότερο από τα παρακάτω: απόλυτη ελευθερία των δουλοπάροικων, άμεση κατάργηση κάθε υποχρέωσης του δούλου προς τον αφέντη. Και ακόμα περισσότερα απ αυτά. Άμεση κατάργηση της δικαιοδοσίας του αφέντη και παραίτησή του απ' όλες τις υποθέσεις τις οποίες έκρινε πρωτύτερα την εγκατάλειψη όλων των υποθέσεων επί των

οποίων είχε κριθεί προηγουμένως σε δικαστήρια των αγροτών, που είχαν εκλεχθεί από αγρότες και δικαστές, όχι με σύμφωνα με τους νόμους -που δεν ήξεραν- αλλά σύμφωνα με τους δικούς τους άγραφους νόμους και τα έθιμά τους. Αυτό λοιπόν ήταν το ουτοπικό σχέδιο του ουτοπικού στρατοπέδου και είχαν θεωρήσει ως πλήρη ανοησία οι ρεαλιστές.

Ευτυχώς , εκείνη την εποχή στη Ρωσία υπήρξε μια καλή αντιμετώπιση της ουτοπίας, και αυτό διατηρήθηκε με την ουτοπική διάθεση των αγροτών, οι οποίοι εξεγέρθηκαν με ξύλα ενάντια στα όπλα, και αρνήθηκαν να υποταχθούν παρά τις σφαγές, και ως εκ τούτου επέβαλλαν την ουτοπία σε τέτοιο βαθμό ώστε να αναγκάσουν τον Τσάρο να υπογράψει το σχέδιό τους (ακόμα περιορισμένο σε κάποιο βαθμό).

Οι περισσότεροι “ρεαλιστές” έσπευσαν να φύγουν από τη Ρωσία, λίγες μέρες μετά τη δημοσίευση του “ουτοπικού σχεδίου” ,για να μην αποκεφαλίστούν. Όλα κυλούσαν αρκετά ομαλά παρά τα λάθη που συνεχίζονταν να διαπράττονται από τους “ρεαλιστές”. Αυτοί οι σκλάβοι, οι οποίοι φημολογούνταν ότι ήταν αλόγιστα, εγωιστικά τέρατα, και άλλα τέτοια, εμφάνισαν τόσο καλή γνώση και τέτοια οργανωτική ικανότητα που ξεπέρασαν και τις προσδοκίες των ουτοπιστών και τρία χρόνια μετά την χειραφέτηση, η γενική φυσιογνωμία των χωριών είχε αλλάξει εντελώς. Οι δούλοι γίνονταν άνθρωποι!

Οι “ουτοπιστές” κέρδισαν τη μάχη. Απέδειξαν ότι αυτοί είναι οι πραγματικοί ρεαλιστές, και αυτοί που υποτίθεται ότι ήταν ρεαλιστές είναι απλά ηλίθιοι. Και η μόνη λύπη που εκφράζεται σήμερα από όλους αυτούς που ήξεραν τη ρωσική αγροτιά, είναι ότι έγιναν πολλές παραχωρήσεις σ αυτούς τους τους

ηλίθιους και στενόμυαλους εγωιστές. -που είχε ως αποτέλεσμα η πρόταση της αριστερής πτέρυγας του ουτοπικού στρατοπέδου , να μην ακολουθηθεί στο έπακρο-.

Δεν μπορούμε να δώσουμε περισσότερα παραδείγματα. Αλλά καλούμε όσους θέλουν να αιτιολογήσουν τους εαυτούς τους, να διαβάσουν την ιστορία όλων των μεγάλων κοινωνικών αλλαγών που συνέβησαν στην ανθρωπότητα , από την άνοδο της Κομμούνας στην μεταρρύθμιση και μέχρι τις μέρες μας.

Θα δούνε ότι η ιστορία δεν είναι τίποτα περισσότερο από έναν αγώνα μεταξύ των εξουσιαστών και των εξουσιαζόμενων, των καταπιεστών και των καταπιεσμένων , στον οποίο το “ρεαλιστικό στρατόπεδο” είναι πάντα στο πλάι των εξουσιαστών και των καταπιεστών , ενώ το “ουτοπικό στρατόπεδο” είναι δίπλα στους καταπιεσμένους και θα δούνε ότι ο αγώνας πάντα τελειώνει με μία τελική ήττα του στρατοπέδου των ρεαλιστών, μετά από μεγάλη αιματοχυσία και δυστυχία, εξ αιτίας αυτού που αποκαλούν “ρεαλισμός και σωστή λογική”.

Αν λέγοντας ότι είμαστε ουτοπιστές, οι αντίπαλοί μας εννοούν ότι προβλέπουμε την πορεία των γεγονότων καλύτερα απ΄ τους ρεαλιστές κοντόφθαλμους δειλούς, τότε έχουν δίκιο.

